

21 лютого — Міжнародний День рідної мови

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

Вивчаймо, збагачуймо, бережімо

стор. 1-2

Йшли у безсмертя

стор. 2

Володар дум селянських

стор. 3

День закоханих.

«Світлинці» — 15

стор. 4

ВИВЧАЙМО, ЗБАГАЧУЙМО, БЕРЕЖИМО

Практичне заняття зі старослов'янської мови

21 ЛЮТОГО вся свідома громадськість світу відзначатиме Міжнародний день рідної мови. З певного часу відзначення цього свята запроваджено і в нас, в Україні. Здається, що у нас як ні в кого іншого потрібно говорити про рідну мову, про її захист, збереження, піднесення престижу, впровадження в усі сфери суспільного життя, бо саме у нас, в Україні українська мова упосліджена, принижена, зневажена. Її ігнорують і не хочуть вивчати заїди, прибудди, окупанти, які й досі вважають себе господарями на українській землі, її зневажають свої ж малороси, які схилиються перед усім чужим, вороги України її називають другосортною, другорядною, селянською, хлопською, телячою, курдупельною і ще Бог знає як.

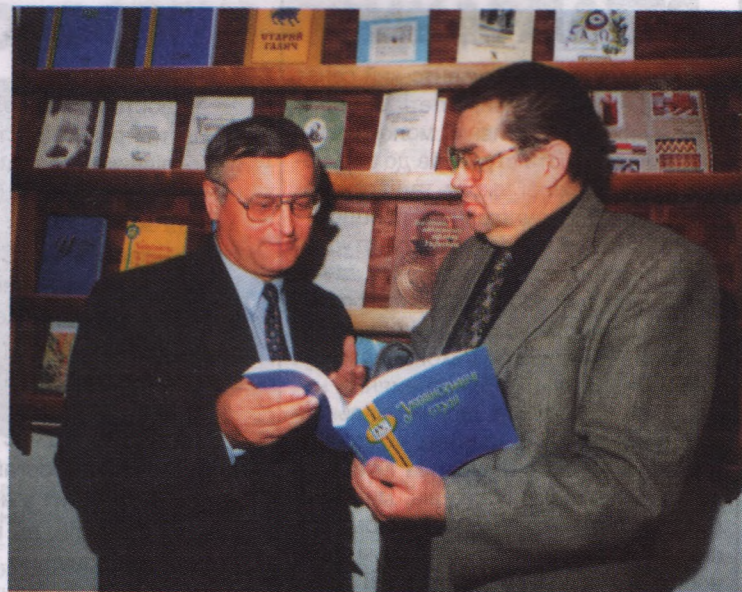
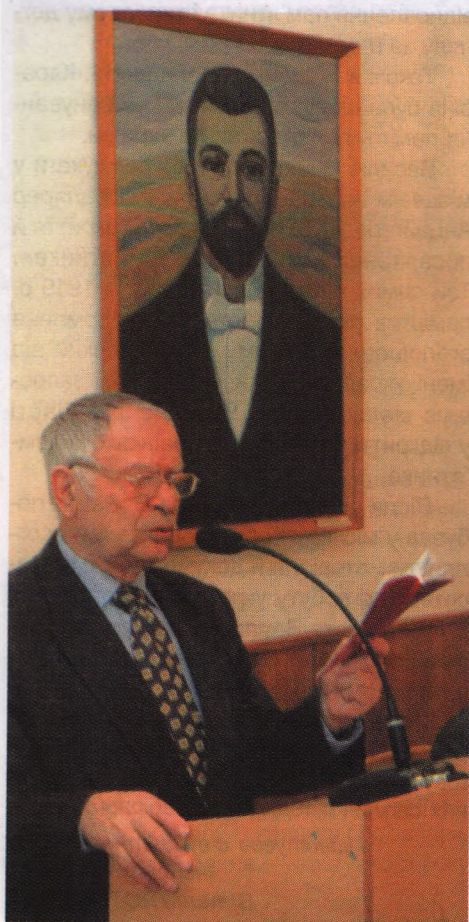
Нашу мову упродовж довгих століть не тільки зневажали і принижували, її просто забороняли. Українській громадськості

відомі уже ті численні циркуляри та постанови, які гробили українську мову. Мартиролог української мови розпочався ще за царя Олексія Романова (друга половина XVII ст.) і тривав до розпаду великої радянської імперії, хоч не можна ще, на жаль, стверджувати, що він закінчився остаточно, оскільки зазіхають на неї ще й тепер сучасні великоросійські шовіністи, домагаю-

чись офіційного статусу для російської мови. Однак ні петровські укази, ні валуєвські циркуляри, ні олександрівсько-емські акти, ні сталінські заборони, ні сусловсько-брежнєвські постанови не змогли вбити душу українського народу — його милозвучну мову і солоніну пісню. Хоч наша мова й була загнана «під селянську стріху», вона воскресала, як фенікс, відроджувалася, розквітала, чарувала і милувала слух. Хоч наш народ був поневолений фізично, та його могутній дух залишався нескореним, і саме народ дав мові силу і красу. Він сам у своєму фольклорі, у піснях дав зразки неперевершеної поезії, а його генії й таланти високо піднесли авторитет рідного слова. Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Олесь Гончар, Дмитро Павличко, інші майстри художнього слова піднесли українську мову до рівня найрозвиненіших мов; своїми високохудожніми творами вони сприяли тому, що про нас, українців, про нашу культуру дізналися інші народи світу.

Прогресивні зарубіжні політичні та культурні діячі в усі часи ставилися з великою повагою і щирим захопленням до

(Закінчення на стор. 2)

ВИВЧАЙМО, ЗБАГАЧУЙМО, БЕРЕЖІМО

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

української мови, до української пісні, давали їм найвищу оцінку, відзначаючи особливу милозвучність нашої мови і високу поетику нашої пісні. Є дані про те, що в 1934 році у Парижі відбувся конкурс мов, на якому третє місце присудили українській мові. Ось як про це пише в журналі „Україна“ за 13 квітня 1990 року сучасний популярний російський письменник Юліан Семіонов: „Я дуже люблю українську мову. Чарівна мова. Не випадково ж вона посіла третє місце в Парижі... Перше місце дісталось французькій. Не тому, що конкурс відбувався в Парижі... Я знаю цю мову – дуже милозвучна і красива. Друге присудили перській. До речі, я вивчав фарсі в університеті. Мова багатуша на образи, метафори, епітети. Третьою була українська. Чомусь на Україні про те мало кому відомо. Це велика біда, коли народ, особливо молоді, погано знає свою культуру, свою історію“.

Для підтвердження цих слів наведемо ще деякі висловлювання. Так, П'єр Шевальє, фанцуз, який за часів Хмельниччини командував загоном українських козаків, у своїй праці „Історія війни козаків проти Польщі“ ще в 1663 році писав про українську мову: „Вона дуже ніжна й словнена пестливих виразів та надзвичайно витончених зворотів“. Німецький поет Ф.Боденштедт, який тривалий час проживав у Москві й подорожував по Україні, перекладав німецькою мовою українські пісні, у своїй праці „Поетична Україна“ замилувано, натхненно відзначав: „Українська мова наймелодійніша й найголосніша поміж усіма слов'янськими мовами, з великими музичними можливостями. Ніде древо народної поезії не дало стільки смачних плодів, ніде дух народної поезії не відбився остільки різно і сонячно, як він відбився на піснях українських. Справді, народ, який міг співати такі пісні і милуватися ними, не міг стояти на низькому рівні освіти“.

Відомий російський письменник, перекладач українських пісень, творів Тараса Шевченка Микола Берг, уклавши в минулому столітті антологію пісень багатьох народів світу, на перше місце поставив ліричні українські пісні, давши їм таку оцінку: „Чарівна, ніжна й граціозна українська пісня... в ній є щось, що хапає за серце, щось глибоко задушевне. Як слушно пригодилися тут ці численні пестливі слова, які неможливо перекласти ніякою іншою мовою... Але не на самих лише пестливих словах створюється чарівливість української пісні. Ця чарівливість розлита в усьому, в словах і в порівняннях, а іноді й просто не знаєш, у чому: мило та й годі!“

А відомий російський учений Ізмаїл Срезневський у листі під назвою „Взгляд на пам'ятники української народної словесности“ до цензора, професора Московського університету І.Снегірьова писав про українську мову так: „Нині, здається, вже нема потреби доводити, що мова українська (або як до вподоби іншим, малоросійська) це справді мова, а не наріччя російської чи польської, як дехто намагався доводити. Сила людей переконана, що ця мова є одна з найбагатших мов слов'янських, що вона навряд чи поступиться, наприклад, перед богемською щодо ясноти слів та виразів, перед польською щодо мальовничості, перед сербською щодо приємності, що мова ця, будучи ще необробленою, може вже порівнятися з мовами культурними; щодо гнучкості і багатства синтаксичного – ця мова поетична, музикальна, живописна“.

Високу оцінку українській пісні дав у розмові з українським студентом видатний російський письменник Лев Толстой: „Щасливі ви, що народилися серед народу з такою багатою душею, народу, що вмів так відчувати свої радощі й чудово виливати свої думки, свої мрії, свої почуття. Хто має таку пісню, тому нічого боїтися за своє майбутнє. Його час не за горами. Вірите чи ні, що ні одного народу простих пісень я не люблю так, як вашого. Під їхню музику я душею спочиваю. Стільки в них краси і грації, стільки дужого, молодого почуття й сили!“

З італійською, яку теж вважають однією з наймиліозвучніших європейських мов, порівнював українську мову видатний турецький поет Назим Кіхмет: „Я дуже люблю українську мову, мені здається, що вона звучить серед слов'янських мов так само, як італійська серед своїх сестер“. Варто процитувати тут високоосвіченого більшовицького наркома освіти Анатолія Луначарського, який писав: „Українська музика та поезія є найрозкішніша, найзапашніша з усіх віток світової народної творчості. Мінорна за змістом, смутна навіть у своєму веселому пориві, українська пісня ставиться всіма знавцями на перше місце в музиці всіх народів“. Ні з чим не зрівнянню називає її сучасний російський поет В.Солоухін, зазначаючи: „Хай живе таджицький орнамент, казахська опера, естонська графіка, чукотська різьба на моржовій кості. Хай живе велика російська мова, але хай живе і солодкоспівуча, ні з чим не зрівнянню українська мова“. Приєднав схвальні рядки українській мові і пролетарський російський поет Володимир Маяковський, який у вірші „Долг Украйне“ писав, що москаль любить український борщ, любить українське сало, може собі покепувати з українців, розповісти якийсь курйоз чи анекдот „української мови“, але на цьому вичерпується його ерудиція і знання України. Таким Маяковський відповідає: „Говорю себе: товарищ москаль, на Украйну шуток (читай зуби! – М.Л.) не скаль. Разучите эту мову на знаменах – лексиконах алых, – эта мова величава и проста: „Чуешь, сурмы заграли, час расплаты настав...“ Разве может быть затрепанней да тише слова поистасканного „слышишь“? Я не мало слов придумал вам, взвешивая их, одно хочу лишь, – чтобы стали всех моих стихов слова полновесными, как слово „чуешь“.

Можна б ще довго цитувати як зарубіжних, так і українських діячів культури,

письменників, учених, які високо оцінювали українську мову. І добре, щоб знали ці висловлювання ті, хто зневажливо говорить про неї, хто не шанує і не хоче вчити її. Добре, щоб ці висловлювання знали студенти нашого університету, щоб не соромилися своєї мови, не переходили без потреби на чужу мову. Якщо українець добре розуміє російськомовну людину, то й російськомовний співбесідник так само зможе зрозуміти українця. Виходить, що ми, переходячи на російську, зневажаємо російськомовного громадянина, показуючи йому цим самим, що він нібито не здатний зрозуміти українську мову.

Треба, щоб рідна мова святкувала не тільки один день у році, треба щоб для неї святом був кожен день. Щоб не червоніла за нас наша рідна мова, коли ми брутально топчемо її, спотворюємо в своєму усному та писемному мовленні. Чи може назвати себе патріотом своєї мови, чи може бути її захисником студентка, яка ставить апостроф у слові *За'ява*, коли пише *універсетет*, *звільнити мене*, просить надати їй *степендію* в такому подібне. А чи нормально це, коли людина із сімох українських відмінків називає лише два – називний та родовий, коли не може назвати шість голосних українських фонем? Чи нормально це, коли студентка каже, що я запластила за якусь там річ *тіпа четирнадцять сьмдесять гривнів*? Коли ще на базарі хтось так говорить, то це півбіди. Але так говорити не має права студент, сучасний інтелігент. Заборонити нам знати рідну мову не може ніхто, тому виправдань не може бути ніяких, коли людина не вміє написати грамотно трьох слів. Зробимо так, щоб наша мова процвітала, читаймо більше художньої літератури, це сприятиме підвищенню грамотності. Не будьмо байдужими до нашої мови, вивчаймо, збагачаймо, бережимо і шануймо її, бо вона того варта.

Микола ЛЕСЮК,

директор Інституту філології, завідувач кафедри слов'янських мов.

ДОСЛІДЖЕННЯ

ШЛЯХОМ СИНЬОЇ ДИВІЗІЇ

Василь Вацук – дослідник українських некрополів і військовополонених

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

ШКОЛА ЛІДЕРІВ

Школа лідерів – студентський сенат – діє при нашому університеті. Він об'єднує енергійних, активних молодих людей, які залучають студентів до вирішення завдань вищої школи та вдосконалення навчально-виховного процесу.

За словами голови сенату, студента філософського факультету Олега Андрусишина, цей орган студентського самоврядування готує студентів до життя в умовах демократії, виконання своїх громадських обов'язків, сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності, створення різноманітних об'єднань, гуртків, товариств, клубів за інтересами, у такий спосіб, каже він, ми намагаємось дати можливість кожному повністю виявити організаторські здібності, вміння знайти правильний підхід до виконання завдань. Представники сенату беруть участь у стажуванні молоді в управліннях облдержадміністрації, їх внесено до списку держрезерву ОДА. Так, сенатор Інституту туризму Марина Стасюк брала участь у 5-денному Всеукраїнському семінарі із студентського самоврядування. А сенатора Педагогічного інституту Аню Юрчишин запрошено до участі у генеральній ансамблеї Української асоціації студентського самоврядування. Сам Олег Андрусишин брав участь у Всеукраїнському молодіжному самміті 2005: «Державна молодіжна політика й контексті цілей розвитку тисячоліття України».

Марія ІВАНЮК,
наш кор.

У шостому номері «Краєзнавця Прикарпаття» розповідається про українського дослідника і краєзнавця з діаспори Василя Вацука, який зацікавився і ретельно вивчав життя, побут і трагічну долю українців-полонених І Світової війни, які перебували у Німеччині. Зібрані матеріали передані на збереження до Народного музею освіти Прикарпаття, що дало можливість використати їх для підготовки цієї публікації.

Як відомо, під час І Світової війни завдяки політичній організації «Союзу Визволення України» з мільйонної маси російських солдатів, які попали в німецький полон, добровільно виділилось 30 тис. вояків-українців. Вони перебували в окремих таборах під духовно-культурною опікою «Союзу Визволення України». Для тих вояків створено тоді (1915–1918рр.) три табори в містах: Вецляр, Зальцвельд і Раштат.

У цих таборах активно проводилась культурно-масова робота. В таборі Раштат були школи, церква, театр, кіно, книгарня, ремісничі верстати, часопис «Розсвіт». З цих полонених сформовано так звану Синю Дивізію, яка в повному бойовому спорядженні виїхала на Україну весною 1918р., щоб взяти участь у антибільшовицькій війні.

З 15 тис. вояків – полонених за 4 роки померли в Раштаті 196, їх поховано на цвинтарі поблизу міста Нідербюгель. На

спомин про померлих збудовано в 1918р. на міському цвинтарі м. Раштат «Пам'ятник-меморіал».

Громадський діяч української громади м. Карльсруге Іван Карабін (голова Вільного козацтва в Західній Європі) з 1965 р. доглядав українські пам'ятники в м. Раштаті та на цвинтарі поблизу міста Нідербюгель, які збереглися в доброму

Пам'ятник «Синьожупанникам» у м. Вецлярі

стані до наших днів з тим, щоб пам'ять про козаків-синьожупанників не пішла в забуття. Також необхідно відмітити, що І. Карабін наша громада завдячує відновлення пам'ятника і тривалому догляду за ним.

Також важливим у діяльності І. Карабіна була щорічна організація вшанування пам'яті полеглих синів України.

Василю Вацук вдалося розшукати у місцевій німецькій часописі «Вецлярер Анцайгер» за 1919р. статтю «Відкриття й посвячення українського пам'ятника». Той самий часопис від 15 липня 1919 р. помістив окреме мистецьки оформлене оголошення, в якому проф. Лепкий від імені Української Військової Місії запрошує мешканців м. Вецляр до участі у відкритті й посвяченні українського пам'ятника.

Після відвідин цвинтаря В. Вацук побував у міському архіві, де мав змогу оглянути матеріали й документи, які відносяться до побуту українських полонених в таборі міста Вецляр. У пошуку матеріалів допомоги В. Вацук надала завідувач архівом.

У міському архіві В. Вацуком були опрацьовані наступні документи, які заслуговують на увагу українців: 29 оригінальних світлин з тодішнього табірною життя.

Підготував студент 3-го курсу Інституту історії Віталій ЛОТОЦЬКИЙ.

День святого Валентина — свято закоханих

ЛЮБОВ — ТО ЗІРКА

Любов — це почуття незнане,
що поселив Всевишній у серця.
Вона не знає смутку і обману
й не тішиться зі зла вона.

Любов — то зірка,
що освітить серця тьму.
Не загаси її —
Тебе прошу.

Візьми її, візьми в своє життя
і стане подихом тепла вона.

І де б не був ти —
Близько чи далеко,
між друзями чи в чужині,
ти кожному віддай її.

Ти поділиш своїм теплом
і руку щиро простягни —
й відчуєш в серці ти любов,
що поселилась назавжди.

Марія ІВАНЮК,
студ. Педагогічного ін-ту (ПНД-17)

«I love you»

День святого Валентина припадає на чотирнадцяте лютого.

Урочисто вшановувати пам'ять святого Валентина почали у 13-му сторіччі. «Найдавнішою валентинкою» називають любовного листа, що його написав своїй дружині Шарль Орлеанський, ув'язнений в Тауері, який підписався «твій Валентин». Звісно, ми не зможемо віднайти такої довгої хронології даного святкування на українських теренах (його появу можна датувати приблизно початком 90-х р. XX ст.). Та на сьогодні масштаби та рівень його відзначення антрішечки не поступається іншим країнам, в яких це свято має чималу історію (в Європі з XIII ст., у США — з 1777 р). Напередодні зазначеної події все просто переповнюється листівками (валентинками) та різними речами у вигляді серця із написом «I love you».

Іноді навіть виникають думки, що це свято досить таки непогана комерційна пропозиція. Ви уявляєте розміри прибутків власників сувенірів, листівок та квітів?

Підготувала
Жанна ДУТЧАК

Ціміхніться!

Діду Морозе! Пришли мені солодкого!
Чи хоча б напівсолодкого...

Тато Карло зачинив Буратіно й Мальвіну самих у коморі для заготівлі дров на зиму.

— Я завтра одружуюся.
— По любові?
— Її тато сказав: «По-любому!»

Вона йому зустрілася, а він їй попався.

Іспит з фізики.
— В яких одиницях вимірюється опір?

— У студентських зойках.

— Дівчино, я можу навчити вас мистецтву кохання!

— І скільки ви можете витратити на мою освіту?

— Синку, а що ти читаєш?
— «Тисяча — і одна ніч»!
— Ні фіга собі розцінки...

— Моя дівчина — як мобілка.
— Що, така ж маленька, сучасна, необхідна?

— Ні, коли гроші закінчуються, вона зі мною не розмовляє.

Маленький хлопчик написав Дідові Морозу:

— Пришли мені, будь ласка, братика.

Дід Мороз відповідає:
— Без проблем. Пришли мені свою маму.

Двоє студентів розмовляють після іспиту:

— Ну на скільки склав?

— На «трійку». Спочатку думав на «п'ятірку» скласти, але потім вирішив — та ну його на фіг, краще «трійка», а на решту грошей пива куплю.

Зібрав
Ігор ГРЕЧАНИК

КАФЕДРА ЗДОРОВ'Я

Спорт, туризм, гарт...

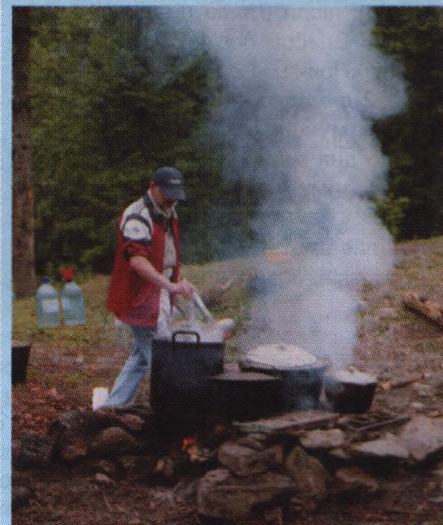

Фото Василя Джичка

ТВОРЧИСТЬ

«Світлинці» — 15 років

15 років тому з ініціативи редакції газети «Педагог Прикарпаття» (нині «Університет») почала працювати фотостудія «Світлинки». Вона об'єднала ентузіастів фотосправи: студентів, викладачів, працівників університету. Їхні творчі роботи експонувалися на обласних і міжнародних виставках, друкувалися в газетах, журналах, книгах.

У музеї Освіти Прикарпаття постійно оновлюються стенди художньої й документальної фотографії. Вихованці студії очолили творчі колективи «Промінь» (Василь Джичка), «Чорний Потік» (випускник університету Іван Тимінський), «Обрій» (журналіст Євген Гордиця). Творчим почерком відзначаються роботи Андрія Рожка, Костянтина Нарольського, Володимира Боб'яка, Юрія Кубика, Володимира Деренька, студента Інституту філології Євгена Гордиці, директора фотосалону «Juji» — фільм Веніаміна Марченка, педагога Валерія Кобзаря.

Творчих Вам злетів, фотолітописці прикарпатського краю, снаги й успіху.

Євген ГОРДИЦЯ,
керівник і засновник фотостудії
«Світлинки», член Національної спілки
фотохудожників України.

Засновник видання — Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (ректор — доктор фізико-математичних наук, професор **Богдан ОСТАФІЙЧУК**).

Над номером працювали:
Наталія Андрійшин, Марія Іванок, Ігор Кутний, Марія Гордиця, Оксана Кузенко, Іван Гаврилович, Василь Джичка

УНІВЕРСИТЕТ

№ 6 (1)
Лютий 2006 р.
Редактор
Євген ГОРДИЦЯ

Газета зареєстрована обласним управлінням у справах преси та інформації Івано-Франківської облдержадміністрації від 29.08.2005 р. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу інформації № 555, серія ІФ.

Комп'ютерне оформлення, верстка, друк видавництва «Місто НВ», м.Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 53, тел. (0342) 55-94-93

Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати текст. Автори публікацій відповідають за добір, точність і об'єктивність наведених фактів. Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Підписано до друку 17.02.2006 р.
Кольорові світлини виготовлені фотосалонною лабораторією «Fuji», вул Шевченка, 4, фотостудією «Світлинки» газети «Університет»